2020, die Covid-19-jaar.
Veerkragtig vorentoe!

In krisistye, of tye van onsekerheid en verwarring, word ons uitgedaag om die hoër roete te volg – die pad van dapperheid, nuwe denke, medemenslikheid, begrip en liefde.
Amit Ray, Nonviolence: The Transforming Power

Die wêreldwye uitbreking van die Covid-19-pandemie, en die gevolglike inperking op alle gebiede, het ’n direkte impak op die SBA en al sy werksaamhede gehad. Nuwe maniere moes bedink word om te verseker dat die SBA-masjien nie tot stilstand knars nie. Die talle uitdagings wat hierdie onseker tyd meegebring het, is op innoverende wyse die hoof gebied. Die SBA het met onderskeiding daarin geslaag om talle individue en gemeenskappe deur medemenslike betrokkenheid toekomshoop te gee, met Afrikaans as bemagtigingsinstrument.
Ondanks vele beperkings én inperkings kan die SBA met trots terugkyk op alles wat in 2020 vermag is.

PROJEKTE

In lyn met die veiligheidsregulasies tydens die Covid-19-inperking, is 600 maskers met die SBA-logo tydens projekaanbiedings uitgedeel. Covid-19-regulasies word deurgaans stiptelik nagekom in die uitvoer van SBA-werksaamhede.

***Zoë-voorleesprojek**

166 storiegroepe by 41 skole in 8 streke het aan die Zoë-leesprojek deelgeneem. ’n Totaal van 754 boeke is deur leesfasilteerders voorgelees. Weens die sluiting van biblioteke word die Zoë-leesboeke soos ’n mini-biblioteek bedryf waar kinders van die voorleesboeke uitneem.
Voor die uitbreek van die Covid-19-pandemie is werkwinkels tydens Maart in Laingsburg, Robinsonspas, Plettenbergbaai, Beaufort-Wes en Murraysburg aangebied. Aktiewe Zoë-voorlees het egter eers op 28 September ’n aanvang geneem en slegs 10 weke geduur, in plaas van die gebruiklike 20 weke, terwyl die Covid-19-distansiëring gehandhaaf is en kleiner leessessies aangebied is. Weens die koronavirus kon die voorleesprojek egter nie in 2020 in Stellenbosch en Kimberley voortgaan nie.
Op 19 Julie kry die Zoë-projek saam met die Hope Community Outreach Centre in Blikkiesdorp, Delft, dekking op DSTV-kanaal 147 in die program *Ivor en die Verskilmakers*.

***Storiesprojek**

Vroeg in die jaar het die voorsitter, dr Sandra Prinsloo, na die Suid-Kalahari gereis om die Boesmans van die gebied se stories te verfilm. Na die opheffing van die reisinperking kon sy voortgaan met opnames van Namastories in Kuboes, ’n Nama-nedersetting langs die Oranjerivier, asook dié van die Koranavolk op Bethelsdorp en Oudtshoorn. Verdere stories word in die Koue Bokkeveld, Platfontein naby Kimberley en die Sederberge opgeneem.
Gedurende Oktober besoek die storiespan ’n Strandlopergemeenskap wat destyds uit Valsbaai verskuif is en nou in Oceanview woon. Die skrywer Rachelle Greeff word getaak om ’n memoire oor hulle te skryf.

***Toekomsprojek**

Die Brugbouprojek word herdoop na die Toekomsprojek, aangesien die ATKV en die ATR nou ook ’n brugbouprogram bedryf en moontlike belangebotsings en kopieregprobleme deur die naamsverandering uitgeskakel sal word. Die Alumnilys van die eerste Brugboudeelnemers in 2015 toon ’n uitstekende 25%-tersiëre slaagsyfer. Op die direksievergadering van 30 September word gemeld dat 3 van die 20 huidige Toekomsprojek-leerders swanger is en nie met die projek kan voortgaan nie. Die SBA besluit om in 2021 met ’n Swangerskapprojek te begin.

***Wiskunde- en Chemiewerkwinkels**

As gevolg van die Covid-19-pandemie word die Wiskunde- en Chemiewerkwinkels na 2021 verskuif.

***Amagamaprojek US Woordfees**

In vennootskap met die Opvoedkunde-fakulteit van Stellenbosch poog die Amagama-inisiatief sedert 2018 om belangstellendes se isiXhosa-woordeskat uit te brei. Die projek is net voor die virusuitbreking weer suksesvol deur US-studente wat as kitstutors optree, aangebied. Amagama-boekies met die betrokke woorde is terselfdertyd uitgedeel.

SBA-PUBLIKASIES

Weens die sluiting van skole en omvangryke inperkings word besluit om al die SBA-publikasies in elektroniese- en klankformaat op die SBA-webtuiste beskikbaar te stel.

***Die Kokerboom*-inkleurboek** in die 11 amptelike tale, asook as ’n Afrikaans/Khoekhoegowab- en ’n Afrikaans/Sesotho/isiXhosa/Kiswahili-uitgawe is beskikbaar. Die SBA ontvang vir die eerste keer in sy bestaan ’n borgskap van die National Arts Council vir die Kiswahili *Kokerboom*. Die publikasie is gereed vir die Afrikadag-herdenking in Mei, maar kon weens die pandemie nie uitgedeel word nie. Dit word egter ná die opheffing van die Vlak 4-inperking na skole waar Kiswahili as vak op hoërskool aangebied word, gekoerier.

Fatima is as ’n inkleurboek in Afrikaans/Engels/isiXhosa/Arabies/Khoekhoegowab beskikbaar, asook as ’n gebaretaalvideo en ’n gebrailleerde weergawe in Afrikaans en Arabies. Op versoek van die Suid-Afrikaanse Ambassade in Noorweë is *Fatima* in Noorweegs vertaal om as hulpmiddel gebruik te word in uitreikaktiwiteite aan Noorweegse ouers met Suid-Afrikaanse aangenome kinders. *Fatima* is ook in Frans op die webtuiste beskikbaar.

Funda! is ’n handleiding en aktiwiteitsboek, saamgestel uit koerantartikels wat in *Die Burger* verskyn het. Dit is gemik op graad 4-7-leerders. Na die positiewe terugvoer van die eerste *Funda!* word ’n opvolgbundel beskikbaar gestel en op 5 Oktober by skole in die Overbergstreek versprei ter viering van Internasionale Onderwysdag.

SBA-Historie: Die 2019-opdatering verskyn as addendum agterin die historieboek onder die opskrif: *Kô, lat ons sing!*. Die herdrukte *SBA-historie*- en Achmat Davidsboek, *Die Afrikaans van die Kaapse Moslems,* wat by die Suidoosterfees uitgedeel sou word, word nou na Universiteitsbiblioteke, Stad Kaapstad-biblioteke en Afrikaans Dubbelmediumskole in die Wes-Kaap versend.

Wikkel met werksoek-sakgids verskyn in Afrikaans, isiXhosa en Engels en is ook in braille beskikbaar. ’n Uitstekende video-demonstrasie van die inhoud is op die webtuiste gelaai.

Robbie die rowwe rot is suksesvol in Afrikaans en isiXhosa verklank.

Die Griekwa is nog* en *Kalahari-waarheid:

Die Griekwa is nog is ’n vertaalde verwerking van Aäron Messelaar se boek *Forgotten but not buried* deur SBA-direksielid drs Hendrik Theys. As gevolg van die inperking kon die bekendstelling van die boek nie plaasvind nie. ’n Oudioweergawe is as voorlesing op KC Radio wat in die Paarl gesetel is, uitgesaai en is ook op die webtuiste beskikbaar. Weens ongekende belangstelling is selfs die herdrukte weergawe uit voorraad, maar dit kan gratis op die SBA-webtuiste gelees word.

Kalahari Rainsong deur Belinda Kruiper en Elana Bregin handel oor die erfenis en bydrae van die Kalaharimense. Die boek – vertaal as *Kalahari-waarheid* – is deur die SBA vrygestel en eweneens op KC Radio voorgelees. Dit is op die SBA-webtuiste te sien en te hoor.

INTERNASIONALE MOEDERTAALDAG 21 FEBRUARIE

Die wêreldwye viering van Moedertaaldag vorm deel van ’n inisiatief om linguïstiese diversiteit, maar ook multitaalonderrig in die kalklig te plaas.

Die SBA is van mening dat Afrikaans – as een van die amptelike tale in Suid-Afrika – oor die potensiaal beskik om versoening en groter samewerking in ons multitalige samelewing te bewerkstellig deur ook sigbaar respek vir ander tale te toon. Die elftalige *Die Kokerboom*-inkleurboek was dus ’n grootse poging om op unieke wyse aan hierdie doel gestalte te gee. Op Internasionale Moedertaaldag bring die SBA met die Deense skrywer ’n besoek aan Limpopo om die elftalige publikasie aan leerders van Gateway Primêr in Musina, Laerskool Alldays, Dendron Primêr, Louis Trichardt Primêr en Laerskool Messina te versprei. Landwyd ontvang dertien skole vir siggestremdes ook skenkings van die boek in braille, oa die Siloeskool vir Blindes in Polokwane.

Die SBA se viertalige *Fatima*-inkleurboek is ook as deel van Internasionale Moedertaaldag aan madrassas by Perivale Primêr in Lotusrivier en Rahmaniyeh Primêr en Schotsche Kloof Primêr in die Bo-Kaap versprei, juis omdat daar ’n baie beperkte hoeveelheid kinderliteratuur in Arabies beskikbaar is.
Terselfdertyd word ’n skenking van 1 000 eksemplare aan die Joodse museum gemaak. Die direkteur van die museum, Gavin Morris, vergesel skoolgroepe deur die museum om hul van die Joodse tradisies bewus te maak, asook om die noodsaak van samewerking binne geloofsgroepe, die krag in diversiteit en ’n liefde vir hul erfenis by die leerders tuis te bring.

WêRELDBOEKEDAG 23 APRIL

Alhoewel Khoekhoegowab nie as een van ons ampstale erken word nie, is dit vir baie hul moedertaal. Daarom is dit vir die SBA van taalerfenisbelang om by te dra tot die algemene herontdekking van dié taal, veral onder jong sprekers. Derhalwe het die SBA *Die Kokerboom* en *Fatima* in Khoekhoegowab vertaal. Die beplande verspreiding van die boeke sou op 23 April in Oudtshoorn plaasvind ter viering van die Wêreldboekedag, maar is egter weens die nasionale inperking afgelas en per koerier aan die skole gestuur. Ander gemeenskappe wat Khoekhoegowab verstaan, het ook eksemplare ontvang, oa primêre skole op Kuboes, Campbell en Alexanderbaai in die Noord-Kaap, sowel as Yellowwood Primêr in Mitchells Plain. Al bogemelde boeke is saam met inkleurpotlode en skerpmakers uitgedeel.

TOEKENNINGS EN EERBEWYSE

Op 10 Oktober 2020 ken die Afrikaanse Taalmuseum en -Monument die **Neville Alexander-prestige-eerbewys** aan die SBA toe vir die bevordering van Afrikaans en ter erkenning van die organisasie se onbaatsugtige en uitnemende diens aan die Afrikaanse taalgemeenskap.
Aangesien die SBA se hooffokus die funksionele geletterdheidsontwikkeling en bemagtiging van die Afrikaansgebruiker is, asook om van jongs af by kinders ’n bewustheid van die onskatbare waarde van ’n veeltalige leeromgewing te kweek, is die toekenning van die Neville Alexander-prestige-eerbewys welverdiend.
Tydens dieselfde toekenningsgeleentheid is die SBA-ondervoorsitter, prof Michael le Cordeur, vereer vir sy lewenslange en uitnemende diens aan die Afrikaanse taalgemeenskap.

DIE SBA GROET

Conrad Sidego (1946-2020)

Kwailappies se 2020-Junie-uitgawe word opgedra aan Conrad Sidego, gewaardeerde trustee en voorsitter van die SBA vanaf 1999 tot 2008. Vir hom was geletterdheid op voetsoolvlak, sowel as die verligting van armes se liggaamlike én geestelike armoede, die hoogste prioriteit.

Danny Titus (1957-2020)

Die Desember 2020-uitgawe van *Kwailappies* word opgedra aan dr Danny Titus (1957-2020), lid van die SBA-dagbestuur en direksielid vanaf 2007 tot 2014. In hierdie dienstyd was hy mede-verantwoordelik vir die loods van verskeie inisiatiewe, oa die Zoë-leesprojek.

SBA-HUIS ’n MYLPAAL

Die SBA bekom ’n huis te Barnardstraat 78, Oakdale, Bellville, uit die boedel van WW Borthwick en op 1 Julie 2020 word die koopkontrak geteken.

BESTUUR

Op die Direksievergadering van 26 Februarie 2020 word dr Niel le Roux eenparig as ’n direksielid met uitvoerende magte aanvaar. Hy sal voortaan as Uitvoerende Direkteur bekend staan.
’n Pensioenbydrae van 4% deur die personeel en 8% deur die SBA word goedgekeur, asook mediese versekering vir personeel.

Al drie die personeellede, Bianca Greeff, Gerswin Cupido en Ivan Ndevu, studeer om hulself verder te bemagtig. Derhalwe keur Dagbestuur ’n opleidingsbegroting vir aanwending van hul studies goed.
’n Honorarium van R6 000 per finansiële jaar per direksielid word vasgestel. Dit vergemaklik die onkoste wat lede moet aangaan om vergaderings en geleenthede by te woon.

GELETTERDHEIDSTRUST

By ’n spesiale trusteevergadering op 26 Februarie 2020 word eenparig besluit om die Geletterdheidstrust te beëindig en ’n meer ongekompliseerde SBA Trust met slegs vyf trustees te stig, te wete Prinsloo, Van Lill, Theys, Yoyo en Le Roux.

FINANSIES

Die geouditeerde state van 1 April 2019 – 31 Maart 2020 getuig van deeglike boekhouding en weerspieël die SBA se gesonde finansies.
Borge: Die hoofborge, naamlik die Dagbreek Trust (nou die Trust vir Afrikaanse Kuns, Kultuur en Erfenis), asook TAO (Trust vir Afrikaanse Onderwys) maak dit moontlik dat die SBA soveel projekte – veral ook op die platteland – kan aanpak en deurvoer.
Aangesien HJMNF (Het Jan Marais Nationale Fonds) ’n Stellenbosch Trust is, moet dit aan sekere vereistes soos befondsing van Stellenbosch-inisiatiewe/projekte voldoen. Dié trust bewillig geld vir die Zoë-leesprojek op voorwaarde dat 13 Stellenbosse skole betrek word.
Die NAC (National Arts Council) borg die Kiswahili *Kokerboom* en die Hiemstra Trust skenk geld om *Funda 2* die lig te laat sien.
Boekkorting: die SBA ontvang ’n 35%-korting vir boeke by LAPA.

VORENTOE!

Op die 28ste Algemene Jaarvergadering van die SBA op 30 September 2020 word die volgende nuwe persone tot die Direksie verkies: me Zohra Kathrada Areington, me Shihaam Domingo en me Rochelle McDonald (DoofblindSA). Die ander bestaande lede is dr Sandra Prinsloo (voorsitter), prof Michael le Cordeur (ondervoorsitter), dr Dirk Brand, dr Niel le Roux (uitvoerend), me Karen Meiring, drs Hendrik Theys, mnr Johan van Lill, prof Steward van Wyk en dr Mvula Yoyo.

Die SBA-direksie, die uitvoerende hoof en die personeel het nie teruggedeins vir 2020 se uitdagings nie, maar – in die woorde van Amit Ray – *die pad van dapperheid, nuwe denke, medemenslikheid en begrip* gekies. Met veerkrag en doelgerigtheid.